

© Editura EIKON
București, Calea Giulești 333, sector 6
cod poștal 060269, România

Difuzare / distribuție carte: 021 348 14 74
0733 131 145, 0728 084 802
e-mail: difuzare@edituraeikon.ro

Redacția: 021 348 14 74
0728 084 802, 0733 131 145
e-mail: contact@edituraeikon.ro
web: www.librariaeikon.ro, www.edituraeikon.ro

Editura Eikon este acreditată de
Consiliul Național al Cercetării Științifice (CNCS)

**Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MAZILESCU, VIRGIL**

**Norme ale durerii = Norme del dolore / Virgil Mazilescu. -
Edizione bilingue romeno-italiana / a cura di Geo Vasile = Ed.
bilingvă română-italiană ; îngrijită de Geo Vasile. - București : Eikon,
2025**

ISBN 978-606-49-1585-6

I. Vasile, Geo (ed.)

821.135.1

VIRGIL MAZILESCU

NORME ALE DURERII
NORME DEL DOLORE

Versuri

Ediție bilingvă română-italiană
îngrijită de **Geo Vasile**
Edizione bilingue romeno-italiana
a cura di **Geo Vasile**

E I K O N

București, 2025

DTP: Valerian Susan

Editor: Valentin Ajder

CUPRINS

<i>Prolegomene</i>	
<i>Virgil Mazilescu:</i>	
„Am inventat poezia și nu mai am inimă”	6
<i>Prolegomeni</i>	
<i>Virgil Mazilescu</i>	
„Ho inventato la poesia e non ho più cuore”	7
prefață	18
<i>prefazione</i>	19
o pedeapsă de care vor atârna câteva lanțuri sfinte	
<i>una punizione a cui sarà appesa qualche catena sacra ...</i>	21
ce-i spune un perete	
<i>cosa dice una parete</i>	23
patru fără un sfert	
<i>le quattro meno un quarto</i>	25
prima poveste pentru ștefana	
<i>la prima favola per ștefana</i>	27
a treia poveste pentru ștefana	
<i>la terza favola per ștefana</i>	29
Guillaume poetul și administratorul	
<i>Guillaume, il poeta e l'mministratore</i>	31
mică istorie sumbră (și aproape neglijent redactată) cu	
personaje și cu întâmplări destul de imprevizibile	
<i>piccola storia tetra (e quasi negligente compilato) con</i>	
<i>personaggi e vicende assai imprevedibili)</i>	33

administratorul întocmește o listă de câteva delațiuni și trădări posibile <i>l'amministratore compila un elenco di qualche delazione e tradimenti possibili.....</i>	35
o! norme ale durerii <i>oh! norme del dolore.....</i>	37
cineva pe lume are nevoie de mine <i>qualcuno di questo mondo ha bisogno di me.....</i>	39
dealuri și văi și câmpii <i>colline e valli e pianure.....</i>	41
decembrie (cântecul administratorului) <i>dicembre (il canto dell'amministratore).....</i>	43
din aventurile administratorului <i>una delle avventure dell'amministratore.....</i>	45
din nou pe sub cearceafuri albe <i>nuovamente sotto bianche lenzuola.....</i>	47
sfârșitul lecției de istorie <i>la fine della lezione di storia.....</i>	49
doamnă, mai mulți atleți știau <i>signora, più atleti sapevano.....</i>	51
soarele strigă și cade în frunze <i>il sole grida e cade nel fogliame.....</i>	53
mâncau la o masă lungă și bogată <i>mangiavano intorno ad un tavolo lungo e ricco.....</i>	55
mi-am uitat casa și numele <i>ho dimenticato la casa e il mio nome.....</i>	57

o mare groapă comună <i>una grande fossa comune.....</i>	59
până și zâmbetul <i>perfino il sorriso.....</i>	61
știi că ai fugit <i>so che sei fuggito via.....</i>	63
sub acest cuvânt suferă beethoven <i>sotto questo vocabolo soffre beethoven.....</i>	65
vei auzi din nou: fii inima mea <i>sentirai nuovamente: sii il mio cuore.....</i>	67
poezie veche <i>poesia di vecchia data.....</i>	69
tână ră încă roșii buze fericită și palidă <i>ancora giovane rosse labbra felice e pallida.....</i>	71
mare internum <i>mare internum.....</i>	73
perechi perechi se legănau la orizont în ștreangul zilei <i>a coppie penzolavano all'orizzonte dalla corda del giorno... </i>	75
te rog beatrice să ne întâlnim <i>ti prego beatrice dai vediamoci.....</i>	77
lecția mea: o tu simplitate <i>la mia lezione: oh tu semplicità.....</i>	81
gura ta ca un semnal rătăcit <i>la tua bocca quale segnale disperso.....</i>	83
amicii <i>gli amici.....</i>	85

1. inexplicabilă pierdere	
1. <i>inspiegabile perdita</i>	87
2. dacă ai fi privit	
2. <i>se avessi guardato</i>	89
3. despre felul cum voi trăi	
3. <i>del modo in cui vivrò</i>	91
4. spectacol	
4. <i>spettacolo</i>	93
dormi dragostea mea	
<i>dormi amore mio</i>	95
speranța	
<i>speranza</i>	99
poziția incomodă din care ne rugăm	
<i>la posizione scomoda in cui preghiamo</i>	101
coline verzi	
<i>colline verdi</i>	103
din aventurile poetului	
<i>una delle avventure del poeta</i>	105
fără teamă	
<i>senza paura</i>	107
margareta îl înțelege într-o foarte mică măsură pe guillaume	
<i>margareta capisce infatti minimamente guillaume</i>	109
poetul i se destăinuie lui guillaume	
<i>il poeta si confessa a guillaume</i>	111
m-am visat azi-noapte în orașul alexandria	
<i>mi sono sognato stanotte nella città di alessandria</i>	113

la ora asta în lume	131
<i>a quest'ora nel mondo</i>	115
se aud apele orbind	
<i>"le acque si sentono mentre abbagliano"</i>	117
o, noapte	
<i>oh, notte</i>	119
Biobibliografie Geo Vasile	121

*Prolegomene***VIRGIL MAZILESCU**

(1942 – 1984)

„Am inventat poezia și nu mai am inimă”

Virgil Mazilescu (1942, Corabia – București, 1984), absolvent al Facultății de Limbă și Literatură Română din Capitală, va face parte din grupul oniric al anilor șaizeci ce își propunea, conform „ideologului” respectivului curent estetic, D. Țepeneag, „nu să transcrie, ci să creeze lucid vise, scopul fiind instaurarea unei realități analoage visului” (apud Virgil Mazilescu, *Opere*, 2003, 400 p., ediție alcătuită de Alexandru Condeescu și care stă la baza acestor însemnări). Autorul romanului *Pont des Arts* va afirma mai târziu: „Onirismul a fost o piață care a fost traversată de diverși inși, care veneau din diverse părți și se duceau în diverse locuri. Adică, de exemplu, Turcea s-a dus spre misticism (de la „Entropia” la „Epifania” – n.n.), Mazilescu venea dintr-un fel de suprarealism, Sorin Titel a trecut pe acolo, dar în final a ajuns într-un fel de tradiționalism. Dimov a rămas în piață. Dimov e, să zicem, stâlpul din piață. Eu m-am dus spre experimente încă și mai complicate”.

Debutază editorial cu *Versuri* (E.P.L., 1968). Încă de la început are critica de partea sa pentru inteligența artistică, deruta carnavalescă și noblețea frondei în disprețul comandamentelor realismului socialist. La 28 de ani, după

*Prolegomeni***Virgil Mazilescu**

(1942-1984)

**„Ho inventato la poesia e
non ho più cuore”**

L'11 aprile del 1942 il futuro poeta nasce nella località di Corabia, provincia di Olt, quale figlio unico del ragioniere Sabin Mazilescu e di Aura-Lili; nello stesso anno nascono i futuri scrittori Ana Blandiana, Gabriela Melinescu, Geo Vasile ecc. Tra il 1957 e il 1959 frequenta i corsi del liceo “Spiru Haret” di Bucarest. Nel 1957 nasce la poetessa Mariana Marin (scomparsa nel 2003, dopo una vita quasi simile a quella di Virgil Mazilescu tra alti e bassi, tra gloria e delusione, tra magia dell'innamoramento e alcol). Sempre nel 1957 muore il grande simbolista George Bacovia, e debutta il poeta di un innovativo linguaggio lirico, Nichita Stanescu. Tra il 1959 e il 1964 Virgil Mazilescu segue i corsi della Facoltà di lingua e letteratura romena presso l'Università di Bucarest; sempre in quel periodo frequenta il cenacolo del poeta Marin Sorescu. Nel 1961 muoiono i grandi poeti interbellici, l'espressionista Lucian Blaga e l'ermetico Ion Barbu. Tra il 1964 e il 1966, Virgil Mazilescu viene assunto come professore di romeno in una località rurale del sud del paese; tra il '67 e il '68 sarà bibliotecario nella città di

câțiva ani de apostolat în învățământul rural, este angajat ca redactor la *România literară*, unde va semna până la sfârșitul vieții. În 1970 îi apare a doua carte, *Fragmente din regiunea de odinioară* (Editura Cartea Românească). În 1973 se căsătorește cu Ștefania Deleanu (pe care o cunoscuse încă de studentă), locuind amândoi la Casa de creație a scriitorilor de la Mogoșoaia până la cutremurul din martie 1977, moment în care li se repartizează un apartament în Drumul Taberei. În 1979 publică în noua serie „Hyperion” a Editurii Cartea Românească cel mai consistent volum al său, *Va fi liniște, va fi seară*. Inedite, plus o amplă selecție din primele două volume. În același an o cunoaște pe vecina sa de scară, Rodica P., cu care va avea patru ani de iubire sub semnul nenorocului, făcută din despărțiri și împăcări, pe cât de dese, pe-atât de tensionate. Jucând cu garda jos, poetul va suferi cumplit mai ales în ultimele luni ale lui 1984, când, „repudiat” fiind, se autodistruge cu bună știință prin consum zilnic de alcool, în doze aproape otrăvitoare, inimaginabile în prima tinerețe, să zicem. Ravagiile acestui drog prin care omul Mazilescu urmărea să ajungă la „anestezie”, adică la o stare „animalică” de uitare sau somn, sunt consemnate în scurtul jurnal tragic („apocalipsa după Virgil”, cum spune Editorul), ținut sporadic între 22 decembrie 1983 și 25 aprilie 1984; aceasta este și perioada în care boala s-a instalat ireversibil și internarea poetului din mai 1984 devenise un placebo. Nimeni nu îi sărise în ajutor în timp util, iar acum medicii nu mai puteau face nimic. Acest breviar anamnetic și autolezionist (jurnalul, adică) este util și istoricului literar datorită numeroaselor nume de scriitori cu care Virgil Mazilescu conversa, bea sau se întâlnea la „Casă”, la Eugen Suciu (pe atunci, directorul Cinematografului Union), la „Spaniol” sau la „Pușă”. Îi cităm pe cei mai des invocați: Romoșan, Madi (Mariana Marin),

Ploiești. Conosce la sua futura moglie, Stefania, a quel tempo ancora studentessa. Nel 1966 esordisce con versi in una pubblicazione periodica favorevole a nuovi esperimenti lirici di Craiova, coordinata dal poeta Miron Radu Paraschivescu. La sua è una formula poetica propria, quasi enigmatica per lapidarietà, che porterà alla perfezione fino alla fine della sua breve vita. Verso la fine degli anni sessanta, insieme a recenti o vecchi amici (i prosatori Dumitru Țepeneag, Sorin Titel, i poeti Leonid Dimov, Daniel Turcea, Emil Brumaru) fonda un “circolo” letterario artistico che rivendica una sua discendenza dal surrealismo e dall'estetica del sogno. Opponendosi al dettato automatico, l'onirismo di Virgil Mazilescu si proponeva non di trascrivere sogni, bensì di crearli alla luce del giorno, di istituire una realtà analoga al sogno.

Famoso nell'epoca, molto istruito e allo stesso tempo scapigliato, carnevalesco in una Bucarest assillata dai comandamenti del realismo socialista (propugnato dai critici-propagandisti dei regimi Dej-Ceaușescu, tipo George Ivașcu, Mihai Novicov, Ion Vitner, Mihai Gafița, Ov.S. Crohmălniceanu, Sami Damian, Paul Georgescu ecc.), il gruppo onirico recluterà nomi diversi, alcuni di loro divenendo poeti di primo rango come Virgil Mazilescu stesso, Leonid Dimov (1926-1987), Daniel Turcea (1945-1979) ecc., a cui possiamo aggiungere alcuni esponenti della generazione degli anni ottanta che trassero la loro *ars scribendi* da quella che verrà chiamata dai fondatori dell'onirismo “la legifera-zione del sogno”. Virgil Mazilescu esordisce nel 1968 col volume *Versi*. Tra il 1970 e il 1984 fa il redattore della rivista *Romania literara*; vi pubblica una serie di articoli e recensioni

Paul Orleanu, Ion Groșan, Radu Săplăcan, Nic. Iliescu, Francesca Banciu, M. Șora, Radu Țeposu, M. Nedelciu, B. Ghiu, Eva Lendvay, Radu Călin Cristea, Gabriela Negreanu, Augustin Frățilă, Laurențiu Cârstean, Eugen Chirovici, Radu Popa, Arsenie, Nora Iuga, Magda Cârnecki, Florin Iaru, Ioana Crăciunescu ș.a.m.d.

Să nu uităm totuși de episoade mai luminoase din viața lui Virgil Mazilescu, cum ar fi, de pildă, participarea sa, în 1981, la Festivalul de poezie de la Liège, de unde, în urma unor stăruitoare proteste i se acordă viza pentru un sejur de o lună la Paris. Găzduit de prietenul de pe vremea onirismului bucureștean D. Țepeneag, poetul se va întâlni cu mai toți autorii români din diaspora pariziană, inclusiv cu Paul Goma. La sfârșitul anului 1983 îi apare ultimul volum *Guillaume poetul și administratorul*.

Cititor nemântuit al suprarealiștilor, dadaiștilor și expresioniștilor autohtoni și străini, Virgil Mazilescu a evitat programatic în propria poezie platitudinea și previzibilul fastidios, folosind sistematic unele procedee de bruiaj al comunicării anodine, supuse rațiunii practice, instaurând, în schimb, o dezordine elocventă, epică, prin aglutinarea unor inserturi disparate, frapante, insidioase. Feluritele dislocări și derapaje ale mesajelor se fac în favoarea unei gratuite semantici a hiatusurilor și omisiunilor menite să sfideze logica și limbajul poetic convențional. Textele poetice par a începe cu sfârșitul, ca să se termine, datorită diverselor decupaje, înainte de a începe. Avem de-a face cu o sintaxă a echivocului, a perplexității, a unei fantezii creative și parodice totodată, a unor clovnerii pe seama câtorva tropi supralicitați în poezia interbelică, de pildă. Poezia lui Mazilescu, succind gâtul confesiunii, excelează prin intertextualitate, alibiuri prin care disimularea și subversiunea sunt la ele acasă. La

per cui fa prova di essere un raffinato commentatore del fenomeno letterario corrente. Scrivendo sui libri degli altri, il poeta finisce per scrivere sulla propria arte poetica.

Nel 1970 pubblica *Frammente din regiunea de odinioară* (Frammenti della regione di una volta), volume che lo consacra quale rappresentante di spicco della nuova ondata settantenne. Leonid Dimov pubblica "Eleusis", Mircea Ivănescu "Poeme" e "Poezii", Ileana Mălăncioiu "Către Ieronim". Esordisce anche Daniel Turcea con "Entropia". Il poeta sposa nel 1973 Stefania Deleanu. Fino al gran terremoto del 1977 abita insieme alla moglie in una stanza nella Casa di creazione degli scrittori del Palazzo Mogosoia. Nel 1979 pubblica il suo volume antologico con un ciclo d'inediti *Sarà quiete, sarà sera*. Conosce Rodica P. (che abita lo stesso condominio dove aveva un appartamento la famiglia Mazilescu); con questa bella e capricciosa Rodica avrà fino alla fine della vita (1984), una relazione quasi impossibile di alterno odio e amore: "vita morte vita morte/ perché ci siamo separati fino a ora mille volte/ perché ci siamo separati fino a ora mille duecento quaranta quattro volte/ noi non potremo separarci mai mai".

Sempre nel 1979 Cezar Ivănescu pubblica "La Baad", Angela Marinescu, "Structura nopții". Esordisce Traian T.Coșovei con "Ninsoare electrică". Muore Daniel Turcea. Tra il 1979 e il 1983 Virgil Mazilescu abita provvisoriamente con Rodica in un'appartamento del palazzo Mogosoia, poi in una vecchia dimora nel centro della Capitale. È testimone involontario della morte nel 1980 del gran prosatore Marin Preda (n.1922), probabilmente a causa di tranquillanti presi dopo aver consumato dell'alcol. Nel 1980 partecipa al Festival di poesia di Liège (Belgio), ottenendo con fatica il visto delle autorità romene, allarmate dalla sua scheda

mare preț este mimarea elocinței digresive, vide de sens și sentiment din poezia postmodernă, noima finală a acestor subterfugii fiind oferta unor imagini memorabile în poezia noastră contemporană. Iată un text, și nu e singurul (a se citi copilăria lui Franz Kafka) ce-l arată ca demn discipol al inventivității și subversiunii subiacente tip Gellu Naum: „o! norme ale durerii. călare pe propria lui imagine/ guillaume scoate din buzunar (la auzul unei frunze galbene ca și la auzul unei trompete)/ revolverul mic de alamă. el scoate apoi din servietă o chivără de mucava/ și până la urmă scoate și disprețul împăturit în două:/ mă scoate visător pe mine din umbra măslinului sacru – /și numai astfel învinge o! norme ale durerii”. Ambiția poetului, cea de a fi întotdeauna straniu, tulburător și totodată diversiv, a devenit, în fine, o realitate tangibilă: „ce-i spune un perete altui perete când se-ntâlnesc la colț/ ce-i spune tristețea mea broaștei care se leagănă se leagănă/ ce faci dragostea mea dacă refuz și acum să vorbesc/ ce frumoasă toamnă ce despărțire ce înviere”. Parodierea corozivă a locurilor comune specifice epocii, ludicul în fond face un pas de deux cu tragicul, poetul bătând monedă pe straniețea figurilor de stil. Substantivele, neutre, din punct de vedere semantic, sunt relaționate cu sintagme-metafore ce țin mai curând de nonsens, în orice caz de noțiuni debordând de substanță, sonoritate, palpit, concretețe: „în ochii celui ce privește și privește fără să ne vadă/ în călătoria ca un bici de aramă ca o trompetă lungă/ în depoziția ca o bătaie de aripă ca un fum peste case/ în gustul și în pipăitul acestui act insondabil îndură-te de mine o! noapte/ în noaptea senină și în palida groapă cu resturi/ în tot ce înaintează o! noapte”.

Vidarea de sens prin repetitivitatea unor truisme (déjà-dit-uri epuizate), o tehnică ce ține de ludicul optzeciștilor, dar și de interbelicul Gherasim Luca, să zicem, capătă pe

presso la “securitate” di capofila degli scrittori scomodi, non conformisti e libertini in quegli anni di opprimente e buia dittatura. Virgil Mazilescu andrà da Liège a Parigi dove si tratterà per un mese, ospite del suo amico del ex-gruppo onirico, Dumitru Țepeneag, incontrando quasi tutti i letterati romeni della diaspora francese, Paul Goma compreso.

Uscito alla fine del 1983, il suo ultimo volume, *Guillaume poetul și administratorul* (Guillaume, il poeta e l'amministratore), rivela un ovvio cambiamento della propria *ars poetica*. I suoi testi hanno il loro ambito equilibrio, una certa narritività tra l'assurdo (à la Urmuz) e l'angelismo (poetico), tra versetto e premeditato realismo prosastico. Il poeta si rivolge allo spirito moderno degli amanti delle disarmonie e dei troncamenti d'equilibrio, situandosi al polo opposto dell'opera perfetta, pienamente coerente, brillante per chiarezza e ordine. Il cumulo di qualità stanca e soffoca, ed è talvolta letale per l'opera. Il lettore ha bisogno, per non scivolare sulla superficie luccicante del monumento, di una anche piccola scalfittura, di uno squilibrio nel comporre, di quell'errore necessario che dà coraggio e onda verde all'interpretazione. Il lettore dei testi di Mazilescu non ama la beltà della sfera, ineccepibile, bensì l'imperfezione, l'imprevedibile, il frammentario, l'informe, il casuale, cioè tutto ciò che aumenta la vitalità, ciò che Nietzsche chiamava *il sentimento dell'Essere*. Ama il senso d'infinitudine, i fenomeni in movimento, immaturi, la suggestione d'energia che trasmette la forma incompiuta e impura.

Nel 1984, tra gennaio e aprile, compilerà un diario drammatico, difficilmente leggibile a causa della tremenda, autodistruttiva lucidità con cui descrive la solitudine e la propria fine che avverte, disperato e al tempo stesso speranzoso di potersi strappare all'incubo che era diventata la

neașteptate învestitura unei fatalități ce se anunță. Acest procedeu se poate derula și invers: strigătul de disperare al îndrăgostitului părăsit se convertește într-un climax floral cu virtuți simbolice și heraldice ale numelui iubitei: „viață moarte viață moarte/ pentru că ne-am despărțit de o mie de ori/ pentru că ne-am despărțit de o mie două sute patruzeci/ și patru de ori/ noi nu ne mai putem despărți niciodată niciodată/ oh salvie levănțică iasomie trandafir”.

Virgil Mazilescu face și tipologie, diseminându-și textele cu unele figuri livrești, emblematice: cinicul egolatru în stare pură (kirilov), criminal prin omisiunea sau ocolirea victimei, baletând cvasi algebric (alături și peste și dincolo), sau sinucigașul potențial (stepan trofimovici verhovenski), un depresiv psihotic ce stă de vorbă cu umbra propriei nefericiri invazive: „venise prin perete prin mortarul/ vechi scorojit sfărâmișos, vorbeai de doi ani de zile cu umbra/ nefericirii tale. Nimic nu se auzea nimic/ nu se vedea. «retează-i vinele» și-a spus. «și cât mai repede»”.

Iată, în continuarea acestor prevestiri funeste, sub care recunoaștem avatarii poetului, cel mai trist și cel mai frumos text scris vreodată de un depresiv în momente de luciditate, inspirație, exorcism, credință: „perechi perechi se legănu la orizont în ștreangul zilei/ vorbeau ca morții în praf deși morți nu erau/ își însușiseră un fel de limbaj subiacent – al adorației// nici acum nu e prea târziu nici acuma/ dangătul norilor o! mărunță iluzie-n ștreangul zilei/ și convoiul care se duce o! mărunță iluzie-n ștreangul zilei/ pe toate căile viața mă previne mă avertizează”. Pe de altă parte, copilul Guillaume ar vrea să se întoarcă la paradisul amniotic, la natura primordială, la zorii angelismului și zborului prin smulgerea din torpoarea maturității; doar astfel i se va face auzit cântecul de dragoste, acele versete biblice amintind

sua vita (dipendenza atroce dall'alcol, per il poeta una sorta di anestesico per fargli obliare se stesso, e dai barbiturici), soprattutto dopo l'ultima e definitiva rottura con Stefania accaduta il 22 dicembre 1983. Nella notte del 10 agosto 1984 il poeta si spegne a causa di un aneurisma.

Autore non privo di intuito critico e umorismo amaro, quasi cioraniano, chiamò i suoi testi poetici “piccoli delitti perfetti”; dopo la realizzazione di questi crimini cartacei, ineccepibili, inquietanti testi poetici, “piuttosto per pudore che per paura, l'io poetico abbandona la scena, volendo cancellare le orme dell'orrendo assassinio” (...), così scriveva nel 1993 la poetessa Mariana Marin (1957-2003) che si laureò con una tesi sulla poesia di Virgil Mazilescu.